

I.

VALAKI

Valaki: felém jött az éjszaka messziről,
és megsókolta borús homlokom.
Fehér ruhában, fekete szemmel, szomorún,
És én az eget néztem, és szemem
ott csüggött a sok sápadt csillagon...

Valaki: régi-régi emlék volt, bús emlék,
lány volt, ki szeretett s kit szerettem...
És szomorú idők ásta sírből föltámadt,
és visszatért hozzám, vissza hozzám,
A régen-múltból, messzi messzünnen...

Valaki: nagyon-nagyon hosszan nézett engem;
de megváltoztál régi víg legény...
Ó, mikor is volt, szentem, milyen rég lehetett...
Hullott a könnyem, hullott zokogón.
És egy könny csillogott a lány szemén.

Szabadka, 1914. október 27.

KI VAGYOK ÉN? ...

Ki vagyok én? Bohóc, kötél tánkos,
csörgősipkás, tarka komédiás;
tánkos a szívem, szédelő, pártos,
fáj minden, mert fa... és én a Driász.

Halk, enyhe szó énfelém ne szálljon,
se gőgös tekintet, vad és kemény;
... Ó, ülni szeretnék patak-árkon,
merengni szőke leány kék szemén.

Szeretnék hinni, szeretnék várni...
De — jaj — átkok, orkánok ragadnak.
Kötél tánkos (— ó, hazátlan királyfi —),
vallj, vallj, lelkem: idegen vagy, rab vagy.

BÁNATOS ÉJSZAKÁK

Ó, őszi éjszakák,
ó, éjszakai hazaballagások...
még zúg fülemben víg társak zaja,
mint régi-régi virágnylások
számban megmaradt izes illata...

Ó, őszi éjszakák,
ó, éjszakai hazaballagások...
ó, álmok, suták, bolondok, furcsák,
ó, látomások, messzi látók...
ó, vágyak, borúsak, tivornyázók...

ó, messziről intő kósza alakok...
ó, félig eldúdolt, suttogó dalok...
ó, parázna kéjek, beteg bánatok...
ó, örült, síró, rángó kacajok...

Ó, utcalányok,
forró ölü nászok,
ó, pénzen megvett gyilkos karolások...
sóhajba ölt sok vágy, sok átok...

Ó, őszi éjszakák, ó, éjszakai hazaballagások...

MÁRIA, LÉGHAJÓNK KÉSZEN VÁR

Mária, hercegnőm, léghajónk készen vár,
szállj rá, s szárnyaljunk oda, hol minden dalc
minden lila, buja és vidám...
Jöjj, hercegnőm, jöjj, Máriám!

Irigy rongyaid tépd le,
Napot vakítson mezítelen tested!
Figyelj, fülelj a Mélybe!
Tivornyája zeng rőt, részeg tüzeknek;
lángok égnek, égetnek testünkben.

Szent madarunk, im, felkészülten.

Mária, a testem ég,
Mária, most mi se fék,
most minden, minden enyém;
enyém fény és messzeség;
minden titkok most rabjaim,
fényt sugárzanak arcaim.
Most kacagok, most dalolok,
Mária, Mária,
a legszebb, legszebb én vagyok.

Lázad a Vágy, Vágyért hozzád kiált.
Volt-é isten, valaha isten,
ki istenebbet, égibbet muzsikált?!
Hogy cibálja, bontja a szél bomlott hajad?!
Hogy kéjeleg forró testeden a szél?!

Élet után sóhajtnak most a sírok,
hallod, holtakban is lázad most a vér!
Szédül az Élet: öröklétért vívok,
akarom, lánggá elemésszen a kéj...
Szállunk, két örök és büszke úr,
egy intésünkre Holnap, Ma, Múlt
rengő ölünkbe bábként le hull!
Sors ellen így csak hős titánok szállnak,
és fénylőbb még soha nem volt a lét;
kacajt az Életnek, dalt a Halálnak;
küldünk feléjük boldog, víg evoét!

IZEN A VÁNDOR

Ó, emberek, ó, zajos, zúgó sok milliónyi ember!
Túl határokon, országokon át
egy vándor bolyong imbolygón köztetek...
jár, jár, megáll, és megy tovább,
ó, nézzétek a föld e fáradt vándorát,
úgy sírnak, panaszoznak azok a szemek:
sehol, soha otthon, mindig idegenek...

Egy vándor bolyong imbolygón köztetek,
úzi, hajszolja bánata és lelke,
valamit keres, valahol pihenést...
Szelíd, mosolyos hegyek, zöld lankák, alvó rónák:
minden messziség ott ködlik őbenne:
Ó, cifra, táncos, víg embertömeg: ó, látva nézd!

Egy-egy virágot elhoz mindenünnét,
de néki oly fájó, oly fájó minden virág,
és minden emlék sötét színbe vész;
... Egy vándor bolyong imbolygón köztetek,
távoli a szíve, s a legbúsabb igát,
a Távol igáját zokogja, és távolba néz...

Örök magányos, örök otthontalan,
otthont kutat, otthonra vágy szegény...
örök magányos, örök otthontalan,
és fején fájón ömlik szét titkos, szent, messzi fény...
Sír lelkében egy pártalan, lángos szerelem,
szerelem, mely mindenütt idegen,
mindennek idegen:
örök magányos, örök otthontalan.

ÚJ ZARATHUSTRA

Immár megállok. Hiába volt minden:
az álarc, a póz, a dal, a szín . . .
Az én életem nem foghatja senki,
olyan az, mint a sín,
mely más világokba nyúlik el;
emberen túl s messzi . . .

Fölszedem sátorfám, s lantom fölviszem.
Hegyre szállok. Távol, magos hegyre.
S a magamé leszek.
Hétzárás lakat lesz a lelkemen,
s bús tévelygéseimen nevetek.

Mert immár megállok, mert immár tudom:
Én Én vagyok. Páratlan, magányos Egy.
Idegen s távoli mindenkitől.
Egy menekvésem, egyetlen menedékem
verejték-kővel rakott magos, magányos Hegy.

TESTVÉRTELEN TESTVÉREK

Asszonyvágyak és férfivágyak
csapdosnak vergődve körül...
Soha egymásra nem találhatnak,
csak nehéz szárnyú sóhajok szállnak,
senki se örül.

Kivette mind a végtelen Úrbe,
lázasan kereng, hörögve kutat;
gyötrődőn hullva száz pokolbűnbe,
egyet vágnak; keresik az utat.

De senki sincs, ki vágypárját meglelje,
szomjasan, a szomjtól megrészegevedve
zsognak, forrnak epedve...

Égő szemek, dülledten vágyók,
lángoló jajként járják a távot
— jaj, a Látnok, hol késik a Látnok!

... Milliónyi testvér, és mind testvértelen,
s csapdosnak, hullnak vergődve véresen.

HÁLAADÁS DIONÜSZOSZNAK

Dionüszosz, trák hegyek boldog istene,
oly édes a szőlő buggyanó leve:

Köszönöm, hogy megihletted az ajkamat,
köszönöm az Életet és kacajomat.

Sírtam, s homlokomon halál borúja volt,
és irigyeltem, ki már távol van: a holt.

Sóhajaimból ősznek fontam koszorút;
halovány szeretőmnek vallottam a Bút.

Köszönöm, hogy bánatkriptámat földültad,
s megtanítottál: élők soha nem múlnak.

Megmutattad, hogy szép a kékellő azúr,
és könnyet nem hullat sohase igaz úr.

Megtanítottál: nincsen Jó és nincs Gonosz;
minden csak Élet és millió húrú koboz.

Megvilágítottad, hogy csak szó Lét s Halál;
szimbóluma a szépnek szenny és rózsaszál.

Meghallattad ősi voltom mély, nagy dalát:
évmillióknak hordom jaj — s akaratát.

Megláttattad: csillag és örvény: ez minden:
evoé! boldog, dicső, nagy, örök isten!

TÁVOLI PARTOK

Boldogok, akik vonatra ünek,
és vitetnek messzi, új világokba;
boldogok, kiknek vizek kékülnek
és vizek ringnak szendén hullámozva.

Ó, én is mennék... könnyű jachton
keletre, délre, távol tájakra;
Szűzek és rózsák minden parton,
és szépségek, kik hívnak sóhajtvá.

Jónok szent földjét, Hellászt bebarangolnám,
megcsókolnám minden ó követ, emlékét;
új, víg aoidosz, Aphroditét dalolnám,
s zöld olajfa húsén imádnálak, kék Ég!

És rohannék tovább... röpítene jachtom,
Szajna kéjpartja, Róma, Tokió, Peking!
Bús Gangesz s Velence, gyönyört zengő asszony...
Boldogságtól — úgy-é — sírnának szemek.

Ó, partok, virágok, egek, lányok!
Átölelni mindent, mint Poszeidón a tengert!
Minden világot karomba zárok,
s vágyva imádlak, ó, Élet, ó, fénylő istenkert!

VÍG VÁNDOROK DALA

Megyünk, megyünk, meg-meg is állunk,
pajtás, mi soha el nem válunk!
Dallal köszöntünk minden szépet,
kis szőlőlét mindig találunk,
vígan valljuk: evoé, Élet!

Szeretjük a muzsikás alkonyt,
a csöndes éjet, a szép asszonyt;
se bűnk, se könnyünk, mit se félek,
mosolyt vet felénk, mi másnak zord;
mi daloljuk: evoé, Élet!

Izmos a lelkünk, mellünk feszül,
gátnak, viharnak ellenszegül.
Ényém a Holnap, mert Mának élek,
balga bolond, ki könnyekben ül,
s nem kacagja: evoé, Élet!

RELIEF EGY ÚJ TEMPLOM OLTÁRÁRA

Boltozatos magasban, hiszékeny
[szemnek tévesztőn közel,
de tudósok tudják, hogy képzeletgyőző távol,
rendezetlen és ritkán, a levegőben
[tétován függnék tűzcseppek,
és levágyódón, vágyódást, fájdalmat
[oltón egy vérben vigyorgó szemöldök.

— Csodálatos: vannak ősz, ragyogó tekintetű férfiak,
s ők e rendezetlenség félelmes alapjait és erőit értik.
Ők, e világleletti férfiak, ilyenkor éjszaka
[sóvár és irigy szemekkel lesnek;
szemük számukra szentély;
[nem csupán bölcs horoszkópjaik,
idegeik is, ezek a robbanásig tűzteli, ingerlékeny erők,
lángként kergülve ujjongnak láthatatlan magasságokban.

Ilyenkor, éjszaka, ó, balga, ó, gyermek, ó, édes, sokszínű
[körülmények soklázú panorámáját ihatod.
Nyughatsz — közel a Nap az Aequatorhoz —,
[könyökölhatsz Gizeh Sfinxje előtt,
s a boszuló rejtvényadótól te
[csikarhatsz őszi rejtvényoldást —
Részese lehatsz fetrengtető vagy
[halk szépségek koralltornyának,
mert ha van öled, bűnösen ért az Éj,
[buján belőle bő forrást csapolni —
Szerezz szeretőt, és rohanj vele ki, el, messzi a maszatos,
[zsivajgó köszörnyeteg gyomrából,
s álljatok meg bódulatot tajtékzó,
[árnyékokat ringató mezők talaján —

Több szépség, csókok bús kéjénél sokkal több:
[megállni lángittas hámor előtt,
és éltetni istenizmokkal az irtózatot,
[falánk tűznyelveket —
Am — vágyaidnak áldozz — s látó szem
[káprázatba kábul látván nő,
Mert üdítő, mint forrásvíz, és titka tengerként:
[feneketlen és rejtelemteljes —
Szólaltasd szívedben léttelen jövődő feltörő élni-óhaját,
és csókold érte melled, szeresd lágyéköd és —
[férfi testvérem — ó, örvendezz!

— — — — —

Idézheted évmilliók nagy hatalmú isteneit és héroszait,
és akarod mindenem nyilként átröppenhet,
[továbröppenhet...
Kilőtt nyíl! Érzitek a végtelen, láthatatlan karokat?

— — — — —

Én papír fölé hajolva és jótékony
[tintámmal betelni nem tudván,
látószerveim szelíden meresztem sercegő tollhegyemre.
És papirosomon egy grafikus rajz körvonalait látom:
Egy úr, se feneke, se teteje, se belseje, se külseje —
Egy úr, Úr —
És otromba hegy emelkedik magasba —
Emelkedik mindig magasabbra, még, még magasabbra —
Sötét — Sötét — Sötét —
Úr —
Néma — Merev — Mozdulatlan —
Oroszlánfej bukkan ki a hegy csúcán,
Zöld tűzben villámlanak szemei s hatalmas
[és rengő sörényű,
de karcsú és nyúlánk...

Nyomorult szem! és nem is oroszlán, párduc ez!
Íme táncol, táncol, táncol —
Táncol tántorgó mámorban, hörgő ujjongásban...
És nem is párduc! Isten ez!

Levegőtlen, mellszorító csend —
Csend — Csend —
Ki hallotta már üvölteni a Csendet?
A Csend üvölt. Évbiliók mélységeit üvölti,
évbiliók tusait, elvézéseit és poklait —

Egyedül: én és a párduc, az isten.
Sikongó jaj! Nincs köröttem, s alattam,
[se fölöttem semmi!]
Egyedül: én és a párduc, az isten,
és az üvöltő Csend súlya, borzalmas fojtása.
Semmi, Ūr, Semmi! Mihez tapadhat hörgő testem?!

Táncoló alakjából villámként világít zöld szeme —
És Ūr —
Semmi, Csak — Semmi.
Nyögök. Fetregésem lázba gyúl s lobbant
[táncre a láz —
Mellrobbantó, szétvető, kedvdobott izmok —
szárnyas szaladás —
A párduc, az isten felé! Röpítő tánckedv!
Vele táncolni,
vele énekelni,
Ó, tánc, ó, tánc, ó, tánc!

1916-BAN

Tág, színtelen, nagy udvar és rácsok
és ölé szerszámok és egyformába öltözött,
furcsán s következetesen hadonászó tagok.
(Távoli s magába merült, magas, érces mennyhajlat,
s irigyen eszmélnek fásodott érzékek:
Az nem hallja rekedt, fuldokló ordítózását:
egy-kettő... egy-kettő)

Este: feketébe kényszerülnek dolgok, testek, mozdulatok,
csoportba vasalt masszából kiválhat az
[egy-ember egyként,
és négy falak között árvult priccsekre fény bágyad...]

Minden fej horgadt, tétovázó szemek,
lengő, ingatag léptek — az udvar kövén kopog sok
[rozsdás vasszeg —
hej! haj! joj!

Szél fúj. Csendes, mélyedt morgás: október...
Űrült ólak, emberre fájó asszony, erős földszagok,
otthon, komák, melegség...

Ellenség!
Fanyar, törődött testek, de olykor megráng egy-egy váll.

Tra-ra tra-ra tra-ra tra-ra...

VILLÁMOS HALÁL ÉLETE

Testem kilábalt gitárból, nikotinból, noblesse-ből,
és frissülten már tépést fércelt templomkákra —

Szabad —

(Teremtenek a szemeim).

A tenger színsujtásos, riongó boszorkánybőrére
éj-víziómat csörögve kiszalajtom.

Éj-vízióban: ezüstfelhős asszonyai a Földnek.

Asszonyai a Földnek, piramisépítők, piramiskövek.
Ő ott:

Az Ő nyakán a Hold s mint kis ékkő,
az ő dereka földre nem férő,
jaj! (pihenés) Hangyább hangyák!
haja világ viharainak üvöltéséből megfont:
Kell!

Éj-vízióban: Föld ezüstfelhős asszonyai, fáklyát
[lengetve őt énekeljétek.

Mezítelen! Cimbalommal, síppal, dobbal,
[hegedűvel — hangzivatar!

Én állok s állok s áldok s várom a beteljesülő életem

(Teremtenek a szemeim.)

HALDOKLÓ BENTNÉMULT SZAVAI

Élet, élet, élet...

Selyem redőiből kivetkezem

(élet, élet, Testem)

Testem, testem, testem...

tetteim ina, vágyaim kelyhe

(elműlsz, elműlsz, Elfelejttem...)

(Elfelejttem, elfelejttem, elfelejttem...)

Zavarnak zúrós messzijébe hullasz

(hullasz, hullasz, Nem tudlak.)

Szeretlek. Ez sors-kényszer-parancs.

Fukar, rossz, inséges voltál.

Rossz mellkasod, náthás orrod, ványadt izmaid,

[lusta zsigerek...]

Kint vihar buzdult, hányszor viczorogtalak!

Szél zúgásával szellé szakadni éheztem.

... Te éjféliindulót doboltál, gaz dobon jajt doboltál,

Testem.

De: új zeneserkentések pattogzása fülemben...

most... most... szalad a négy fal, távolabb, széjjelebb,
és könnyebben, teltebben lélegzek...

Ott... hegyek gerincén a Nap kíncs-dagálya

[mint pávatollak.]

Csillám, csilla, szikrázó!

Megyek, jövök, hohó...

Ott... egy madárcsőr hajol a Földre

s ragadja... Ez táplál!

Megyek, jövök...

Ott... hogy zeng, harsog... szent, részeg orgona!

Orkánzó orgona, világnagy örvöngő dervis!

Megyek... megyek...

Valahány világ: én éltetek,
Valahány vágy: én kezeskedek,

Jövök ... megyek ...

Belezáporlom vérem a Vérbe ...

Élet, élet, élet ...

RAJTUNK A SOR!

(Liebknecht Károlynak és Luxemburg Rózának)

Pribék-magukra már nem húzhatnak kámzsát!

Orgyilkosok!

Avató ünnepe vérnek!

Proletáröklökben felvonaglik a düh!
Dacban, ütésben égnek!

Rajtunk a sor!

Leszünk!

Kell: hát rombolók! Gyilkosok!

Hadd mossa miénkké utcáikat a vérük!

Miénk az utca, a gyáarak, a föld!

